

Studiehandledning

Hälsoarbetetsetik (7,5 hp)

PE07GN

Vårtermin 2021

Kursansvarig: Pelle Pelters

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet
Institutionen för pedagogik
och didaktik
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Frescativägen 54
www.edu.su.se

Telefon: 08-16 20 00 (vxl)

Inledning

Välkommen till en splitterny kurs i hälsoarbetets etik!

Kursen behandlar olika etiska teorier och begrepp med relevans för fältet pedagogik och folkhälsa och bygger på ett kritiskt förhållningssätt som grund för etiska bedömningar. Hälsopedagogiska arbetssituationer belyses med fokus på att kunna identifiera, analysera och hantera etiska utmaningar utifrån de olika presenterade etiska teorierna och begreppen. Dessutom diskuteras och problematiseras olika etiska uppförandekoder som används inom hälsopedagogiskt arbete.

Vi kan lägga till att det sällan finns något klockrent sätt att hantera situationer på ett etiskt ansvarsfullt sätt. Med detta i åtanke kommer även vi att testa oss fram i kursen genom att problematisera, kritisera och diskutera tillsammans.

Vi ser fram emot denna resa med dig!

Pelle & Veronica

Kontaktuppgifter

Vi som ser fram emot att jobba i kursen med er är Pelle och Veronica och vi nås bäst på mail eller genom meddelandefunktionen på Athena – tveka inte att höra av dig om du har frågor!

Pelle Pelters (kursansvarig): pelle.pelters@edu.su.se

Veronica Brunér: veronica.bruner@edu.su.se

Universitetskonto och Athena

All viktig information finns på kurssidan på lärplattformen Athena. Det är därför viktigt att du som student skaffa dig tillgång till den (surprise!).

Förväntade studieresultat

För godkänt betyg på kursen ska studenten kunna:

- redogöra för olika etiska teorier och begrepp,
- identifiera, analysera och hantera etiska problemställningar inom det hälsopedagogiska fältet,
- kritiskt reflektera över hälsopedagogens etiska ställningstaganden, praktik och förhållningssätt.

Kursens upplägg och innehåll

Etik är ett levande ämne. Det börjar i regel med en förundran och frågor och kan i bästa fall leda till medvetenhet och välfunderade sätt att tänka kring och hantera ambivalenta situationer och ämnen. Hur detta kan göras är fokus för kursen "Hälsoarbetets etik". Dessutom anser vi att ett kritiskt förhållningssätt utgör grunden för etiska bedömningar. Etik, kritik och pedagogik är nära sammanflätade och det ska vi också belysa i kursen.

Därför utgörs undervisningen bara av ett par föreläsningar men desto fler seminarier som kräver att du läser tillhörande litteratur i förväg och förbereder dig individuell men även ett par gånger i grupp inför seminarierna. Samtliga kursmoment äger självklart rum på Zoom. Närvaro på kursens seminarier är obligatoriska. Frånvaro kompletteras vid ett gemensamt uppsamlingsseminarium.

Komplettering på uppsamlingsseminarium

För varje seminarium finns föreberedande uppgiften som du ska göra även i kompletterande syfte. Resultatet av denna förberedelse är det som du ska presentera på uppsamlingsseminariet.

Kursens upplägg i tabellarisk översikt:

Tid (vecka/dag)	Kursmoment	Individuell Examinationsdel	Gruppuppgift
V. 12			
Tisdag	Kursintroduktion + introducerande föreläsning om etik (Pelle)		
Onsdag	Workshop om möjliga etiska dilemma (båda)	definiera ditt etiska problem	
Fredag		Feedback av lärarna	
V. 13			
Mån	FL kritiskt förhållningssätt (Veronica)		
Onsdag	SE: kritiskt förhållningssätt* (halvklass, båda)		Uppgift kring kap. 6 & 7 i Stenbock-Hult (2017)
Torsdag Torsdag(förlängd tid)		Examination del 1: Reflektion plikt- eller dygdetik	
V. 14			
Tisdag	SE: Autonomi* (halvklass, båda)		
Torsdag Fredag (förlängd tid)		Examination del 2: Reflektion konsekvens- eller diskursetik	
V. 15			
Tisdag	SE: Ansvar* (halvklass, båda)		
Torsdag Fredag (förlängd tid)		Examination del 3: Reflektion feministisk vård- eller närhetsetik	
V. 16			
Tisdag	SE: Etiska uppförandekoder* (halvklass, båda)		
Torsdag Fredag (förlängd tid)		Examination del 4: Reflektion med hjälp av en etisk uppförandekod	
V. 17			
Tisdag	SE: Forskningsetik ang. 'hälsa' + informerat samtycke* (Pelle)		Presentation valfri kapitel ur Eklöf, Motzi (2019) Medicinska moraler och skandaler.
Fredag	Uppsamlingsseminarium, kompletterande		
Torsdag Fredag (förlängd tid)		Examination del 5: Slutsats	

Examination och betygssättning

Kursen examineras genom en individuell skriftlig hemtentamen där sjugradig betygsskala tillämpas.

Uppgift

Beskriv en etiskt problematisk situationen som kan bli aktuell i hälsopedagogiskt arbete och reflektera kring hur du skulle kunna uppfatta och lösa problemet med grund i olika etiska teorier och dokument.

Kursens individuella examination skrivs löpande, med en deluppgift per kursvecka. Nedan finner du en uppställning av de olika deluppgifterna som du förväntas göra per kursvecka:

- **Vecka 1:** definiera en etisk problemställningar inom det hälsopedagogiska fältet problem (+ få feedback)
⇒ *Bestäm dig för en hälsopedagogisk situation som verkar etiskt problematisk och beskriv situationen så att det går att resonera kring den utifrån olika sorters etiker.*
- **Vecka 2:** utveckla ditt etiska problem genom att antingen använda pliktetik eller dygdetik
⇒ *Välj en av etikerna, beskriv vad den går ut på och använd den för att reflektera kring ditt etiska problem (Vad är problemet med situationen enligt etiken? Hur bedömer du situationen utifrån etiken? Vad skulle kunna vara en lösning utifrån etiken)?*
- **Vecka 3:** utveckla ditt etiska problem genom att antingen använda konsekvensetik eller diskursetik
⇒ *Välj en av etikerna, beskriv vad den går ut på och använd den för att reflektera kring ditt etiska problem (Vad är problemet med situationen enligt etiken? Hur bedömer du situationen utifrån etiken? Vad skulle kunna vara en lösning utifrån etiken)?*
- **Vecka 4:** utveckla ditt etiska problem genom att antingen använda feministisk vårdetik eller närhetsetik
⇒ *Välj en av etikerna, beskriv vad den går ut på och använd den för att reflektera kring ditt etiska problem (Vad är problemet med situationen enligt etiken? Hur bedömer du situationen utifrån etiken? Vad skulle kunna vara en lösning utifrån etiken)?*
- **Vecka 5:** utveckla ditt etiska problem genom att antingen använda en av kursens etiska uppförandekoder
⇒ *Välj en av uppförandekoderna, beskriv dess viktigaste budskap och använd den för att reflektera kring ditt etiska problem (Vad är problematiskt med situationen enligt koden? Hur bedömer du situationen utifrån (delar av) koden? Vad skulle kunna vara en lösning utifrån (delar av) koden)?*
- **Vecka 6:** avsluta med att dra en slutsats.
⇒ *Du ska här presentera vilka för- och nackdelar olika etiska tankeskolor har med tanke på 'ditt' etiska problem och hur du troligen i slutändan skulle hantera problemet, baserad på dina tidigare resonemang.*

Under varje vecka ska du skriva ungefär 0,5-0,75 sidor reflekterande text (Times New Roman, 12 pt, enkel radavstånd). Den ska du lämna in varje vecka på Athena.

Litteratur som skall användas i uppgiften är:

Sandman, L. & Sofia Kjellström (2013). *Etikboken: Etik för vårdande yrken*. Lund: Studentlitteratur.

Stenbock-Hult, B. (2017). *Kritiskt förhållningssätt. En vetenskaplig, etisk attityd och ett högskolepedagogiskt mål*. Lund: Studentlitteratur.

Liss, P.-E. (2001). Den goda avsiktens gränser - Etiska konflikter i hälsofrämjande verksamhet. I L.

Svensson, E. Svederberg & T. Kindeberg (Red.), *Pedagogik i hälsofrämjande arbete* (s. 97-122). Lund: Studentlitteratur, 2001. (pdf på Athena)

Omtentamen

Omtentorna kommer inte ske löpande utan samlade vid kursens slut.

Plagiering

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare

eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, sk. självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enskilda meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

Betygskriterier

Betygsättning sker enligt sjugradig målrelaterad betygsskala (A-F):

A Texten ger prov på att studenten kan identifiera, kritiskt reflektera och analysera samt hantera etiska problemställningar inom det hälsopedagogiska fältet utifrån olika etiska teorier och begrepp på ett utmärkt sätt. Redogörelser och diskussioner genomförs med stor säkerhet och självständighet och ger en insiktsfull och nyanserad bild av hur en etiskt problematisk hälsopedagogisk situationen kan uppfattas och lösas problemet med grund i olika etiska teorier och dokument. Texten präglas genomgående av mycket tydliga resonemang och den anknyter till stora delar av den anvisade kurslitteraturen på ett vedertaget sätt utan formella brister.

B Uppgiftslösningen håller högre kvalitet än vad som krävs för C men når inte upp till vad som krävs för A.

C Texten ger prov på att studenten kan identifiera, kritiskt reflektera och analysera samt hantera etiska problemställningar inom det hälsopedagogiska fältet utifrån olika etiska teorier och begrepp på ett bra sätt. Redogörelser och diskussioner är innehållsrika och präglas av tydliga resonemang. Texten är väldisponerad och anknyter till stora delar av den anvisade kurslitteraturen på ett vedertaget sätt utan formella brister.

D Uppgiftslösningen håller högre kvalitet än vad som krävs för E men når inte upp till vad som krävs för C.

E Texten ger prov på att studenten kan identifiera, kritiskt reflektera och analysera samt hantera etiska problemställningar inom det hälsopedagogiska fältet utifrån olika etiska teorier och begrepp på ett tillräckligt sätt. Redogörelser och diskussioner presenteras på ett grundläggande och huvudsakligen korrekt sätt. Texten anknyter till kurslitteraturen, har en röd tråd i framställningen och refererar till källor på ett tillfredsställande sätt.

Fx Examinationsuppgiften motsvarar inte kriterierna för godkänt betyg och behöver smärre kompletteringar för att kunna godkännas.

F Examinationsuppgiften är inte besvarad på ett tillfredsställande sätt.

Utöver angivna kriterier ingår i bedömningen för godkänt betyg att skriva utifrån vedertagna pedagogiska krav på akribi och att hålla sig inom det sidantal som anges i uppgiften.

I betygsättningen vägs in hur examinationsuppgiften visar att studenten har tillgodogjort sig kurslitteraturen som helhet.

Vid betyg Fx finns möjlighet till komplettering inom fem dagar för att uppnå godkänt betyg. Kursansvarig lärare informerar då om vilka komplettering som krävs.

Då betyg F ges krävs att studenten examineras på nytt genom en ny examinationsuppgift vid det tillfälle för omtentamen som meddelas via Athena.

Har du godkänts i prov, det vill säga fått minst betyget E, får du inte göra ett nytt prov för högre betyg. Det är endast möjligt att ompröva för godkänt resultat fyra gånger och inom tre terminer från första registrering på delkursen.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut.

Kurslitteratur

Kursens baslitteratur

Sandman, L. & Sofia Kjellström (2013). *Etikboken: Etik för vårdande yrken*. Lund: Studentlitteratur.

Stenbock-Hult, B. (2017). *Kritiskt förhållningssätt. En vetenskaplig, etisk attityd och ett högskolepedagogiskt mål*. Lund: Studentlitteratur.

Liss, P.-E. (2001). Den goda avsiktens gränser - Etiska konflikter i hälsofrämjande verksamhet. I L. Svensson, E. Svederberg & T. Kindeberg (Red.), *Pedagogik i hälsofrämjande arbete* (s. 97-122). Lund: Studentlitteratur, 2001. (pdf på Athena)

Tematisk kurslitteratur (pdf på Athena eller webb-resurser)

Ansvar

Guttman, N., & Ressler, W. H. (2001). On being responsible: Ethical issues in appeals to personal responsibility in health campaigns. *Journal of Health Communication* 6, 117–136.

Autonomi

Sugden, R. (2009) On Nudging: A Review of Nudge: Improving Decisions About Health, Wealth and Happiness by Richard H. Thaler and Cass R. Sunstein. *International Journal of the Economics of Business*, 16(3), 365–373.

Twomey, M. (2015) Why Worry about Autonomy? *Ethics and Social Welfare*, 9(3), 255-268.

Etiska uppförandekoder

Carter, A.M., Cribb, A., & Allegrante, J.P. (2012). How to Think about Health Promotion Ethics. *Public Health Reviews*, 34(1), 1-24.

Uppförandekoder gällande health education, public health, health promotion (webb resurser):

- World Health Organisation(WHO) - Health education: theoretical concepts, effective strategies and core competencies:
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/119953/EMRPUB_2012_EN_1362.pdf?sequence=1&isAllowed=y (sid. 52; 72-75)
- American Public Health Association (APHA) - Public Health Code of Ethics:
https://www.apha.org/-/media/files/pdf/membergroups/ethics/code_of_ethics.ashx
- Pharmacy Board of Australia - Code of conduct for registered health practitioners:
<https://www.pharmacyboard.gov.au/codes-guidelines/code-of-conduct.aspx>

Forskningsetik ang. 'hälsa' + informerat samtycke

Eklöf, Motzi (red.) (2019) Medicinska moraler och skandaler. Vetenskapens (etiska) gränser. Stockholm: Carlssons bokförlag (valfri kapitel).

Idvall, M. (2020). The ethical tool of informed consent. How mutual trust is co-produced through entanglements and disentanglements of the body. I K. Hansson, K. & R. Irwin (Red.), *Movement of knowledge. Medical humanities perspectives on medicine, science, and experience* (s. 133- 154). Lund: Nordic Academic Press.

Stöd i dina studier

Vid Stockholms universitet finns också möjlighet att, utöver den ordinarie undervisningen, få extra stöd i sina studier.

Studie-och språkverkstaden

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress <https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden>

Studera med funktionsnedsättning

Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få särskilt pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om särskilt pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet

<https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4ttnig>

Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-post adressen studievagledare@edu.su.se. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.